

Vårt arbete med...

Vattenförvaltning 2011

Vårt arbete med - Vattenförvaltningen 2011

Redaktörer   Madelen Juhl, Malin Andersson, Karin Olsson
Layout   Carina Nanker
Omslag   Marita Nilsson
Illustrationer   Marita Nilsson
Citat   från fjärdeklassare i Jönköpings län år 2010
Tryck   DanagårdLiTHO
Upplaga   3500 ex

Vattenförvaltningen 2011

Vi skriver snart 2012 och ännu ett intensivt vattenförvaltningsår går mot sitt slut. Vi är en bit in i den andra förvaltningscykeln, som sträcker sig till 2015, och fokus ligger på att genomföra det åtgärdsprogram som beslutades 2009. Arbetet med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram till 2015 har dock redan påbörjats. Utmaningen ligger i att arbeta med detta parallellt med att åtgärdstakten måste öka. Att arbetet sker i en bred samverkan är nu extra viktigt då allas kompetens behövs – inom myndigheter, kommuner, branschorganisationer och vattenråd.

Kommissionen har granskat den rapportering till EU som genomfördes i mars 2010 och har ställt ett antal frågor kring Sveriges arbete med genomförande av vattendirektivet. Frågorna rör bland annat brister i den vattenrelaterade miljöövervakningen och statusklassificeringen, samt otidigheter i hur de beslutade åtgärdsprogrammen ska fungera. En del av frågorna är berättigade, i andra fall handlar det om att vi tydligare måste förklara det svenska systemet där myndigheter och kommuner har ett stort ansvar för genomförande av miljölagstiftning och åtgärdsprogram.

Åtterrapporeringen för 2010 visar att myndigheter och kommuner har påbörjat arbetet med åtgärdsprogrammet på ett positivt sätt, men att insatserna behöver förstärkas för att åtgärderna ska vara operativa år 2012 och för att vi ska nå de miljökvalitetsnormer som har fastställts. I denna rapport visar vi bland annat hur myndigheter och organisationer från olika delar av landet har arbetat med åtgärdsarbetet under året.

Det är viktigt att vi alla deltar i vattenförvaltningsarbetet. Vi är alla brukare av vatten i vår vardag och vi har därför ett gemensamt ansvar för att bevara och förbättra våra vatten så att vi når ett hållbart nyttjande för lång tid framöver.

För vattenmyndigheterna

Bo Sundström, *vattenvårdsdirektör, Bottenvikens vattendistrikt*

Åke Bengtsson, *vattenvårdsdirektör, Bottenhavets vattendistrikt*

Helena Segervall, *tf. vattenvårdsdirektör, Norra Östersjöns vattendistrikt*

Dea Carlsson, *vattenvårdsdirektör, Södra Östersjöns vattendistrikt*

Sandra Brantebäck, *vattenvårdsdirektör, Västerhavets vattendistrikt*

Samarbeten för bättre vatten – åtgärder

För att nå målen inom vattenförvaltningen krävs det samverka mellan aktörer. En åtgärd kan involvera flera olika aktörer, påverka flera mål och åtgärda flera problem. Under året har många åtgärdsprojekt, både internationellt, nationellt, regionalt och lokalt, strävat efter att vara multifunktionella och involverat många aktörer.

TRIWA III, ett svensk-finskt projekt

TRIWA III står för Forestry impact and water management in Torne International River Basin. Det är ett EU-projekt som drivs i samarbete mellan Sverige och Finland. TRIWA III drivs av Länsstyrelsen i Norrbotten, Närings- Trafik och Miljöcentralen i Lappland, Forststyrelsen, Skogscentralen och Skogsstyrelsen Region Nord.

Projektet fokuserar på åtgärder med koppling till historisk och nutida påverkan från skogsbruk. Målet är att ta fram en gemensam svensk-finsk åtgärdsplan för att återställa vattenmiljöer i Torneälvens internationella avrinningsområde. Projektet ska också bidra till stärkt samverkan mellan de aktörer som berörs av åtgärdsarbetet inom vattenområdet.

Under året har Torneälvens biflöden åtgärds-karterats och data från karteringen tyder på att det finns en del problem som uppkommit till följd av hur vi brukar och har brukat vår skog. Resultatet från karteringen kommer främst att användas till framtagandet av åtgärdsplanen, men kommer också till användning inom andra områden.

Nästa år väntar exempelvis arbete med mer detaljerade studier av två pilotområden, ett i varje land. Dessa ska mynna ut i en fördjupad åtgärdsplan för de aktuella områdena.

Restaurering kan gynna flera

I Habo, Jönköpings län, är Vätterbäckarna högst prioriterade. De fungerar som lek- och uppväxtområden för Vätterns örting- och harrbestånd. I Hökesån, som är det viktigaste vattendraget för Vätteröringen, har dammen vid Spinnets rivits ut. Dammen låg drygt fem kilometer uppströms Hökesåns utlopp i Vättern, och åtgärden innebär därför att Vätteröringen idag kan nyttja större lek- och uppväxtområden i Hökesån. Vid utrivningen togs stor hänsyn till de kulturvärden som det gamla spinneriet har. Åtgärdsarbetet här är ett bra exempel på hur olika intressen kan samarbeta kring åtgärder i vatten.

– Det krävs en öppen dialog och förmåga att tänka i nya banor, både för vatten- och kulturarbetare, menar Maria Carlsson, Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Spinnets i Hökesån visar på att det faktiskt går att göra bra åtgärder i vattenmiljön samtidigt som man bevarar höga kulturvärden. Åtgärdsarbetet i Hökesån är också ett bra exempel på hur restaureringar kan göras tillgängliga för allmänheten. Längs med de restaurerade sträckorna kommer vandringsleder och informationstavlor att ställas i ordning, så besökaren kan få kunskap om bäckarna, naturen och kulturlämningarna. Öringens dag, där allmänheten bjuds in för att spana efter öringlek och få information om Vätterbäckarnas värden, har anordnats vid Spinnets två år i rad.

Alsteråmodellen

I Alsterån, som upplevs som ett av södra Sveriges renaste vattendrag, uppnår flera vattenförekomster ändå inte god status, till exempel på grund av vandringshinder. För att kunna nå god status för dessa krävs mer kunskap om problemen och få engagemang och samarbete kring möjliga åtgärder.

Pilotprojektet ”Alsterån i balans” syftar till att bygga upp en organisation som hanterar vattenrådets samverkan mellan närboende och näringsliv runt Alsterån. Medlemmar i vattenrådet ska utbildas om Alsterån, vattnets status och möjliga åtgärder för bättre status inom avrinningsområdet, kunskaper som sedan ska spridas till intressenter inom avrinningsområdet.

Hela metodiken för hur ett lokalt förankrat åtgärdsprogram kan tas fram, kommer att

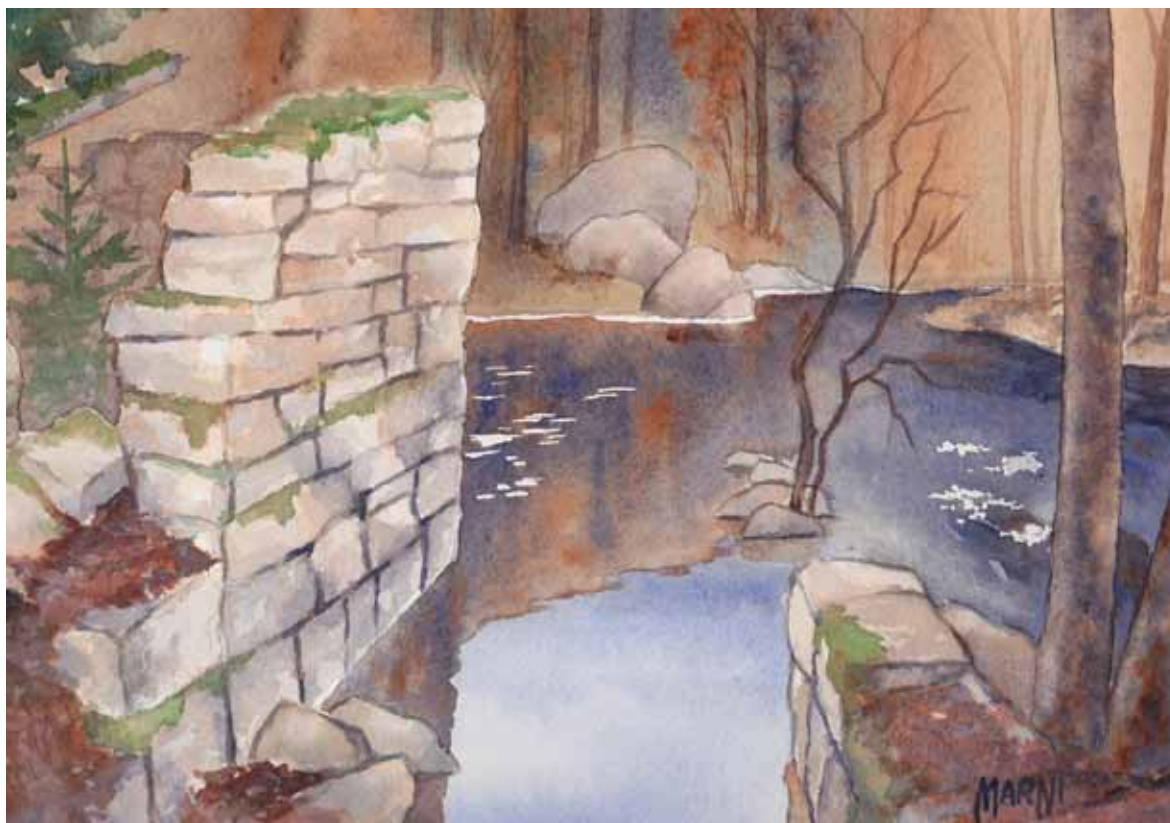
dokumenteras och sedan spridas till vattenmyndigheterna, länsstyrelser, vattenråd, finansiärer och andra som ska bedriva lokal samverkan kring åtgärder.

Projektet har sökt EU-stöd för att kunna finansiera en halvtidstjänst som projektledare för Alsteråns vattenråd men metodiken har redan börjat sprida sig inom Södra Östersjöns vattendistrikt. Till exempel planerar Bräkneåns vattenråd att arbeta enligt samma modell.

Kulturvärden och vattenförvaltning

I samtliga fem distrikt i Sverige pågår det samarbetsprojekt mellan kulturmiljö och vattenförvaltning, vilket innebär en intensiv samverkan mellan sektorer på varje enskild länsstyrelse. En viktig samarbetspart i arbetet är Riksantikvarieämbetet.

Det övergripande målet är att sammanställa och utveckla ett bra planeringsunderlag för

kulturmiljön. Projektet kommer även leda till en bättre kunskap om kulturhistorisk värdering av vattenanknutna kulturmiljöer, ett arbete som är direkt relaterat till åtgärd 20 i åtgärdsprogrammet.

Åtgärder för att förbättra biologisk mångfald, ekologisk och kemisk status i våra sjöar och vattendrag, berör ofta kulturmiljöer på ett negativt sätt, exempelvis genom utrivning av dammar eller borttagande av flottningslämningar. Rätt åtgärd på rätt plats är en paroll inom vattenarbetet och ett bra och uppdaterat kunskapsunderlag är ett viktigt steg i den riktningen. Åtgärder måste anpassas så att även kulturmiljön tas till vara.

Vattensamordnande chefsgrupp

En viktig samarbetsgrupp i Södra Östersjöns vattendistrikt är den vattensamordnande chefsgruppen. De ingående cheferna kommer från distriktets länsstyrelser och är utsedda av sina respektive länsledningar. Gruppen har haft

Jag tycker om naturen väldigt mycket. Vatten är viktigt i naturen hos alla djur och växter.

Elin, 10 år

stor betydelse för att strategiska beslut och viktig information hanterats smidigt mellan kansliet och länsstyrelsernas olika beslutsnivåer.

Möten hålls mycket effektivt via telefon eller webb, både närvaron och engagemanget är stort. Resultaten kan också avläsas genom att de handläggare som är involverade i vattenförvaltningens frågor på länsstyrelserna upplevs ha en bättre kommunikation internt, vilket stöder viljan till tvärasektoriellt arbete inom varje länsstyrelse.

Nationell vattenförvaltning och dess utveckling

Vattenförvaltningsarbetet drivs av många aktörer och berör många områden på nationell nivå. För att nå ut brett har det under året bedrivits seminarier och projekt i hela landet. Exempel på detta är nationella dricksvattenseminarier och projekt inom Miljösamverkan Sverige, som är ett nationellt samverkansorgan kring tillsyn och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet mellan Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket och Socialstyrelsen.

Nationella dricksvattenseminarier

Under hösten har Nationellt nätverk för dricksvatten ordnat workshop på fyra platser i landet. Syftet var att diskutera problem och möjligheter i dricksvattenförsörjningen tillsammans med politiker och tjänstemän på lokal och regional nivå. Nationellt nätverk för dricksvatten består av representanter från länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Vatten, SGU, Livsmedelsverket, vattenmyndigheterna och Havs- och vattenmyndigheten.

I Växjö hölls en workshop den 8 november. Det var omkring 40 deltagare och workshopen var mycket uppskattad. Röster hördes för att man gärna vill ha en fortsättning och förhoppningar om att myndigheter och verk fortsätter att samarbeta kring dricksvatten, eftersom kommuner och dricksvattenproducenter önskar stöd i frågan.

”I vissa länder får många gå flera mil för att hämta vatten. Medan vi som bor här bara kan lyfta på en kran och så kommer det vatten.

Gabriel, 10 år

Miljösamverkan Sverige

Inom Miljösamverkan Sverige pågår ett projekt om egenkontroll av kraftverk. Bakgrunden till projektet är att många tillståndspliktiga vattenverksamheter av typen vattenkraftverk saknar egenkontroll och övervakning av sina effekter på miljön. Myndigheter som ska tillämpa miljö kvalitetsnormen för vatten kommer att behöva se till alla källor som bidrar, varför det kommer att uppstå behov av övervakning av vattenverksamhet i likhet med till exempel miljöfarlig verksamhet.

I projektet är det viktigt att belysa kopplingen mellan verksamhetens påverkan och en skäligen övervakningsinsats. Det görs även en juridisk genomgång av de rättsliga grunderna för att ställa krav på egenkontroll för kraftverk.

Syftet är att skapa gemensamma utgångspunkter för en väl fungerande egenkontroll för vattenkraft. Projektet vill förankra arbetssättet hos tillsynsmyndigheter och branschorganisationer för att nå en nationell gemensam syn.

I projektet deltar åtta länsstyrelser samt en referensgrupp med representanter från Svensk Vattenkraftförening, Svensk Energi, Elforsk, Energimyndigheten, Kammarkollegiet, Havs- och vattenmyndigheten, Artdatabanken, Umeå universitet, Älvräddarna, SMHI och Svenska Kraftnät.

Återrapportering 2010 – resultat och analys

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram vänder sig till många olika aktörer. För att kunna följa arbetet med åtgärderna genomförs varje år en återrapportering som sedan blir en viktig del i vattenmyndigheternas fortsatta arbete.

Under våren 2011 genomfördes den första återrapporteringen av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Alla berörda myndigheter och kommuner ska enligt åtgärdsprogrammets första punkt varje år senast den 28 februari rapportera till vattenmyndigheterna hur de har arbetat med sina uppdrag under det gångna året. Resultatet har sammanställts i en rapport som finns tillgänglig på vattenmyndigheternas hemsida www.vattenmyndigheterna.se.

Arbetet med återrapporteringen inledes under hösten 2010 med att vattenmyndigheterna arrangerade dialogmöten med samtliga berörda instanser i syfte att gemensamt ta fram de frågeformulär och enkäter som används vid rapporteringen. Dessa skickades sedan ut till myndigheter och kommuner i slutet av november.

Vid rapporteringens slutdatum hade pågående och genomfört åtgärdsarbete redovisats av alla länsstyrelser och alla nationella myndigheter utom en. Av landets 290 kommuner hade 204 svarat vid utsatt datum, medan ytterligare 46 inkom med sina svar senare.

Slutsatser

Den övergripande slutsatsen av rapporteringen är att myndigheter och kommuner har påbörjat arbetet på ett positivt sätt, men att insatserna behöver förstärkas för att åtgärderna ska vara operativa år 2012 och därigenom uppnå de miljö kvalitetsnormer som har fastställts.

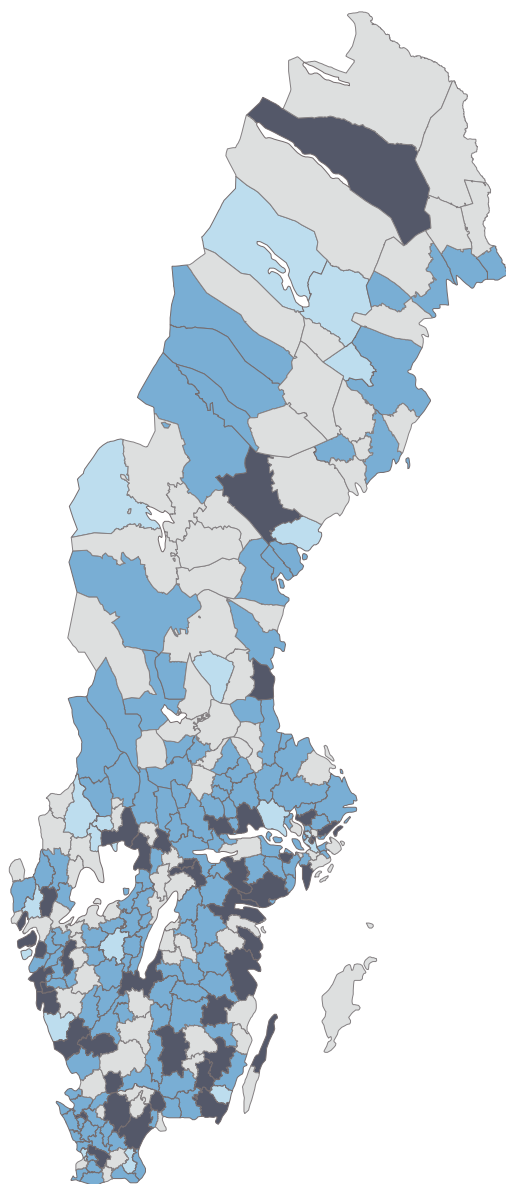
Redovisningarna visar att många myndigheter och kommuner har påbörjat åtgärdsarbetet men att de i de flesta fall befinner sig i ett startskede. De som har kommit längst är de som redan tidigare varit mest aktiva och det som redovisas relaterar ofta till tidigare insatser och planering. Det kan i och för sig ses som naturligt eftersom åtgärderna riktar sig mot redan kända problemområden, men å andra sidan redovisas få nya insatser där man har tagit ett större helhetsgrepp.

Vattenmyndigheterna har gjort ett antal sammanställningar över vattenstatus och påverkan som är tillgängliga i datainformationssystemet VISS. I redovisningarna verkar det som att endast ett fåtal använder sig av materialet för att forma åtgärdsinsatserna.

”Vattnet går alltid runt. Vatten är viktigt för hela världen.
Tur att man rengör vattnet innan man använder det igen.

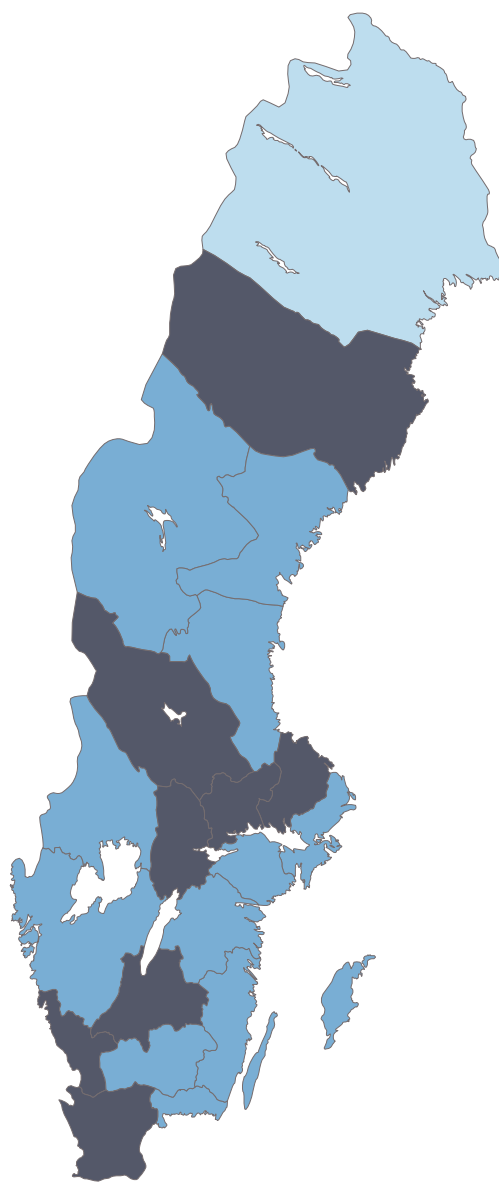
Lovisa, 10 år

Vattenmyndigheternas bedömning av om kommunernas åtgärdsarbete enligt åtgärdsprogrammet kommer att vara operativt år 2012

	Kommit långt och åtgärder troligen operativa 2012 (45)
	Påbörjat arbete men osäker om åtgärder operativa 2012 (136)
	Ej påbörjat arbete, endast diffusa planer (21)
	Ej svarat (88)

Vattenmyndigheternas bedömning av om länsstyrelsernas åtgärdsarbete enligt åtgärdsprogrammet kommer att vara operativt år 2012.

	Kommit långt och åtgärder troligen operativa 2012 (8)
	Påbörjat arbete men osäker om åtgärder operativa 2012 (12)
	Ej påbörjat arbete, endast diffusa planer (1)

Mycket talar för att väl utformade nationella styrmedelsåtgärder är det effektivaste sättet att få till stånd ett stort antal konkreta fysiska åtgärder. Av redovisningarna framgår även att det saknas tillräckliga ekonomiska resurser och tillräcklig kunskap för att genomföra åtgärderna samt att det råder oklarheter i ansvaret/samarbetet mellan olika myndigheter och kommuner.

Några exempel

Skogsstyrelsen

Enligt åtgärdsprogrammets punkt 21, behöver Skogsstyrelsen, efter samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, ta fram underlag och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel för ändamålsenliga skyddszoner och andra skyddsåtgärder intill vattenförekomster så att god kemisk status och god eller hög ekologisk status bibehålls eller uppnås.

Den 31 oktober tog Skogsstyrelsen beslut om ändringar i vissa delar i föreskrifter och allmänna råd till 30 § skogsvårdslagen. Ändringarna träder i kraft 1 januari 2012. Översynen som gjordes under året hade som syfte att uppdatera, komplettera och förtydliga föreskrifter och allmänna råd. Dessa förtydliganden bör, enligt Skogsstyrelsen medföra att efterlevnaden förbättras. Justeringarna bör också kunna innebära att större vikt läggs på åtgärder som kan förebygga påverkan på vatten.

Den största förändringen är förtydliganden om vilken hänsyn som ska tas till vatten vid avverkning och andra skogsbruksåtgärder. I de uppdaterade föreskrifterna och allmänna råden har bland annat vattenkvalitet införts som en viktig faktor att ta hänsyn till när det gäller skyddszoner och i de allmänna råden kan man numera läsa om hur skyddszoner i anslutning till vattendrag bör utformas.

Länsstyrelserna

I åtgärdsprogrammets punkt 28 beskrivs att länsstyrelserna behöver göra en översyn och vid behov verka för omprövning av befintliga tillståndspliktiga verksamheter, enligt 9 och 11 kapitlen Miljöbalken (miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet), vilka kan ha en inverkan på miljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

Länsstyrelsen i Skåne har uppmanat företag med miljöfarlig verksamhet att påbörja arbetet med omprövning enligt åtgärds punkt 28 och samtliga företag har valt att göra detta frivilligt. Länsstyrelsen i Jämtland har startat ett pilotprojekt för att ta fram en metod för prioritering och värdering av åtgärder genom lokala åtgärdsprogram i mindre vattensystem. Länsstyrelsen i Västerbotten har gjort en genomgång av miljöfarliga verksamheter med inverkan på vattenmiljön och tagit fram en prioriteringslista som kommer att

”Kommunens VA-strategi för utbyggnad av kommunalt vatten- och avlopp har direkt bäring på arbetet med miljökvalitetsnormerna.”

Österåkers kommun

”Målet är att integrera vattenförvaltningens mål och löpande arbete i relevanta verksamheter inom Länsstyrelsen.”

Länsstyrelsen Kronobergs län

”Det är viktigt att prioritera vatten där det finns ett lokalt engagemang (från till exempel kommuner) för att få igång åtgärder.”

Länsstyrelsen Värmlands län

När molnen gråter då regnar det!

Linn, 5 år

användas i det fortsatta arbetet. Man beaktar även miljö kvalitetsnormerna för vatten i samband med omprövningar av miljöfarlig verksamhet samt i de krav som ställs på utredningar och undersökningar.

Kommunerna

I åtgärdsprogrammets punkt 33, beskrivs att kommunerna behöver ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

Hälften av de kommuner som skickat in svar på återrapporteringen uppger att de har fastställt områden med krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp. Av dem som svarat att de inte fastställt områden har flera kommenterat att kommunen gör en bedömning i det enskilda fallet vid handläggningen. Av de kommuner som fastställt områden har drygt hälften använt sig av underlag från vattenmyndigheterna som exempelvis VISS, vattenkartan eller åtgärdsprogrammet.

Läs mer

Ovan presenteras endast en mindre del av allt arbete som pågår med åtgärdsprogrammet och av det som rapporterades in under 2011. Bland svaren från myndigheter, länsstyrelser och kommuner finns många fler exempel som kan ge idéer och inspiration för framtida åtgärdsarbete! De fullständiga svaren finns att läsa på vattenmyndigheternas hemsida www.vattenmyndigheterna.se.

Vattenmyndigheternas bedömning av om de nationella myndigheternas åtgärdsarbete enligt åtgärdsprogrammet kommer att vara operativt år 2012.

Myndighet	Åtgärd	
Naturvårdsverket	2. Avloppsreningsverk	☹️
	3. Enskilda avlopp	☹️
	4. Övervakning	☹️
	5. Prioriterade ämnen	☹️
	6. Datavärddar	☹️
	7. Kalkningsplan	😊
	8. Föroreningsskadade områden	😊
	Sveriges geologiska undersökning	9. Erosionskänslig åkermark
10. Hydrogeologiskt underlag		☹️
11. Vattentäkt 10 m ³ /50 pers		☹️
12. Terrestra/akvatiska ekosystem		☹️
Trafikverket	13. Vandringshinder m m järnväg	☹️
	27. Vandringshinder m m väg	☹️
Boverket	14. Vägledning	😊
Jordbruksverket	15. Rådgivning	😊
	16. Utveckla styrmedel	☹️
	17. Växtskyddsmedel	😊
Kammarkollegiet	18. Vandringshinder m m	☹️
MSB	19. Undersökande övervakning olyckor	☹️
Riksantikvarie-ämbetet	20. Underlag kulturmiljö – ej svarat	☹️
Skogsstyrelsen	21. Utveckla styrmedel	😊
Livsmedelsverket	22. Övervakning råvatten	☹️
SCB	23. Ekonomisk vattenförvaltningsstatistik	😊
SMHI	24. Hydrologisk information vattenförekomst	😊
	25. Klimatprediktioner avrinningsområden	☹️
	26. Hydrografisk information kust	😊

Det här betyder figurerna

Kommit långt och åtgärder troligen operativa 2012	😊
Påbörjat arbete men osäker om åtgärder operativa 2012	☹️
Ej påbörjat arbete, endast diffusa planer	☹️

Klimatets påverkan på vattenförvaltningen

Klimatförändringar kommer att påverka oss på många sätt och de ökade översvämningsproblemen visar att vi måste ta detta på allvar. Inom vattenförvaltningen pågår flera projekt för att anpassa åtgärder för bättre vatten till ett förändrat klimat.

Klimatanpassningsprojekt i samarbete

Klimatet förändras och vi går en allt varmare och blötare tid till mötes. Klimatförändringarna medför konsekvenser för i stort sett alla samhällssektorer och behovet av att anpassa samhället kommer därför att vara omfattande. Länsstyrelserna i Västra Götalands och Hallands län har påbörjat ett pilotprojekt kring klimatanpassning i Viskans avrinningsområde.

Syftet är att upprätta en övergripande konsekvensbeskrivning av ett framtida klimat i Viskans avrinningsområde. Det sker med betoning på vattenrelaterade frågor och utifrån olika intresseområden. Projektet ska även ta fram förslag till hur både för mycket och för lite vatten kan hanteras genom konkreta åtgärder och anpassning.

Tanken är att arbetet ska leda till en plan för hur länsstyrelserna, tillsammans med de berörda kommunerna, ska kunna hantera en ökad risk för översvämningar och torka samt de skador som dessa kan medföra. Planen kommer att kunna fungera som ett kunskaps- och planeringsunderlag för samtliga berörda kommuner och aktörer i det framtida anpassningsarbetet på olika nivåer.

Målet är även att skapa en vägledning för andra avrinningsområden som har samma behov av klimatanpassning avseende vattnet.

Aquariusprojektet

Vi lever i en tid med pågående klimatförändringar som för jordbrukets del innebär situationer med vattenbrist och därmed risk för ytterligare bevattningsbegränsningar. Vatten i rätt mängd och kvalitet är intressant för de flesta, vare sig det används till odling eller för rekreation.

Projektet AQUARIUS – farmers as water managers under future climate regimes – med deltagande från Hushållningssällskapet, Länsstyrelsen i Hallands län, Laholms kommun, Högskolan i Halmstad och Region Halland ska försöka tänka in dessa scenarier och ta fram verktyg som kan användas av markägare och lantbrukare för att sköta vattenhushållningen i landskapet. Detta inom ett försöksområde utmed Smedjeåns avrinningsområde i Laholms kommun.

Verktygen ska stödja arbetet med att hantera höga flöden och torrperioder. I ett av delprojekten har ett tiotal gårdar fått erbjudande att delta i projektet för att bidra med sina observationer och erfarenheter och samtidigt ta del av den kunskap som kommer fram. För var och en av dessa gårdar ska en vattenplan tas fram, som ger förslag på hur översvämningar ska kunna motverkas och markavvattningen ordnas under besvärliga våttår, samt hur grödornas vattenbehov ska kunna tillgodoses vid långvarig torka.

Vattenförvaltning på flera plan

Samtidigt som arbetet för en förbättrad vattenmiljö enligt EU:s vattendirektiv fortskrider så behövs det kompletterande åtgärder för att uppfylla miljökvalitetsnormerna. Fyra av de 16 miljömålen bidrar till detta.

Åtgärder för flera mål

Åtgärdsarbetet är i full gång inom många områden och på många håll i landet. Vattenmyndigheterna skriver i sin sammanfattning av åtgärdsprogrammet 2009 att dessa åtgärder kommer att bidra till bättre vatten men det kan behövas kompletterande åtgärder för att uppfylla miljökvalitetsnormerna. Miljömålen åtgärdsprogram är ett led i detta arbete. De åtgärder som föreslås här bidrar till att nå vattenförvaltningens mål.

I Sverige har vi 16 miljömål och flera av dessa har med vatten att göra, till exempel *Levande sjöar och vattendrag*, *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Myllrande våtmarker* och *Grundvatten av god kvalitet*. De åtgärdsplaner som tas fram inom vattenförvaltningen för att nå målet god status i våra vattenförekomster bidrar även till att uppfylla miljömålen. Björn Lagerdahl, miljömålsansvarig på vattenvårdsenheten, Länsstyrelsen i Västra Götaland, menar att vattenförvaltningen och miljömålen har mycket gemensamt.

– Alla åtgärder i vatten bidrar till att vi når de regionala miljömålen och åtgärder i inlands-vatten har i förlängningen ofta positiv effekt även för den marina miljön i havet.

Björn Lagerdahl,
Länsstyrelsen Västra Götalands län

Alla behöver vatten; djur, växter och människor. Om vattnet skulle försvinna skulle allt dö ut. Vi kan inte ens dricka mjölk, för kossorna behöver gräs och gräset behöver vatten.

Sara, 10 år

Åtgärdsarbetet för att nå god status till 2015 i alla våra vatten bidrar alltså till att flera olika mål kan nås samtidigt. Flera projekt har initierats under året och pågår för att kunna dra nytta av de åtgärdsplaner som finns och se till att åtgärderna gör så stor nytta som möjligt för så många mål som möjligt.

I Jönköpings län har man tagit fram *Åtgärdsprogrammet för Vattnets bästa* som innehåller regionala åtgärder för att nå de olika vattenrelaterade miljömålen. Det är åtgärder för avloppsplan, dagvattenstrategi, saneringsplan för avlopps nätet, vattenförsörjningsplan och revidering av vattenskyddsområden. Länsstyrelsen i Jönköpings län ser fördelar med att integrera ovan nämnda planer och strategier i en gemensam plan för kommunen. Gemensamma planer gör att miljömåls- och vattenförvaltningsarbetet integreras och åtgärder kan planeras för att nå flera mål.

Avstamp för framtiden

Våra erfarenheter och lärdomar från svensk vattenförvaltnings första förvaltningscykel har gett oss kunskap och mod att genomföra mängder med aktiviteter och åtgärder för våra vatten. Vi arbetar också med att ta fram än bättre underlag inför besluten i slutet av år 2015 om ny förvaltningsplan inklusive åtgärdsprogram. Ledstjärnan för arbetet är att kunna föreslå ”rätt åtgärd på rätt plats till rätt kostnad”.

Det för länsstyrelserna gemensamma dataförsörjningsprojektet för vattenförvaltningsdata kommer att påverka och effektivisera underlagsarbetet. Målet för projektet är att på ett så enkelt sätt som möjligt kunna hämta vattendata för analys och rapportering från så få ställen som möjligt. Ansvaret för olika vattendata ligger nu på flera myndigheter men med en gemensam vilja och ambitionsnivå kan vi genom projektet förenkla arbetet med lägesbeskrivningar och åtgärdsprogram inför 2015 års beslut.

En av kommande års viktigaste utmaningar är att höja tempot på genomförandet av de åtgärder som behöver göras.

I 2010 års åiterrapportering från kommuner, länsstyrelser och myndigheter, över genomfört åtgärdsarbete under 2010, är det mycket tydligt att vi har långt kvar innan vi når målet. Flertalet av kommunerna har inte påbörjat arbetet, hälften av länsstyrelserna och myndigheterna likaså. I åiterrapporteringen för 2011 hoppas jag att det visar sig att fler har kommit längre med beslut om operativa insatser som förbättrar vattenkvaliteten. Annars är risken att vi inte kommer i fas med den i EU gemensamt uppsatta tidsplanen för bättre vatten i hela EU.

I slutet av 2012 vill EU-kommissionen ha en rapportering från varje land på hur långt åtgärdsarbetet har kommit. Rapporteringen som baseras på kommuners och myndigheters rapportering kommer förhoppningsvis också att ge oss själva en mer komplett bild av några utvalda områden, till exempel hur antalet beslut om bildande av nya vattenskyddsområden kommer att öka.

Den 1 juli 2011 påbörjade den nationella Havs - och vattenmyndigheten (HaV) sitt uppdrag *för levande hav, sjöar och vattendrag till glädje och nytta för alla*. Myndigheten ska samordna de fem regionala vattenmyndigheterna, bland annat rapporteringen till EU. Detaljerna i samarbetet mellan HaV och vattenmyndigheterna utreds fortfarande bland annat av regeringskansliet. Förhoppningen är att alla länsstyrelser, samordnade av de fem regionala vattenmyndigheterna, ska kunna avlastas central samordning inom vattenförvaltningen så att de kan fokusera på den regionala och lokala vattenförvaltningen. Det är viktigt att bidra med kunskaper och tid till de lokala engagerade vattenråden och vattenvårdsförbunden som upplevs som Sveriges största framgångsfaktor i vattenförvaltningsarbetet.

Anne-Li Fiskesjö
tf Landshövding Kalmar län

Bottenvikens vattendistrikt

Vattenmyndighetens kansli

Länsstyrelsen Norrbotten
Bo Sundström, vattenvårdsdirektör
Växel: 0920-960 00

Kontaktperson på Länsstyrelsen

Västerbottens län, Gunilla Forsgren Johansson, 090-10 70 00
Norrbottens län, Sara Elfvendahl, 0920-960 00

Vattendelegationen

Per-Ola Eriksson, Landshövding, Norrbottens län, ordförande
Gunilla Forsgren-Johansson, Länsstyrelsen Västerbotten
Martin Lindgren, Länsstyrelsen Norrbotten
Katarina Eckerberg, professor, Umeå universitet
Johan Ingri, professor, Luleå Tekniska Universitet
Bo Hultin, skogsföretagare, Boden
Maria Wik-Persson, Boliden Mineral AB
Katarina Köhler, Riksdagsledamot (S)
Birgitta Persson, politiker (S), Överkalix

Bottenhavets vattendistrikt

Vattenmyndighetens kansli

Länsstyrelsen Västernorrland
Åke Bengtsson, vattenvårdsdirektör
Växel: 0611-34 90 00

Kontaktperson på Länsstyrelsen

Västerbottens län, Gunilla Forsgren Johansson, 090-10 70 00
Västernorrlands län, Frans Olofsson, 0611-34 90 00
Jämtlands län, Ingemar Näslund, 063-14 60 00
Dalarnas län, Ann-Louise Haglund, 023-810 00
Gävleborgs län, Per Tholander, 026-17 10 00
Uppsala län, Gunilla Lindgren, 018-19 50 00
Västmanlands län, Ina Barkskog 021-19 50 00

Vattendelegationen

Bo Källstrand, Landshövding, Västernorrlands län, ordförande
Inger Eriksson, länsråd, Länsstyrelsen Dalarnas län
Catharina Ekelund, Länsstyrelsen Jämtlands län
Marie Berglund, BioEndev AB
Lennart Lindeström, Svensk MKB AB
Anders Lindh, Vattenregleringsföretagen
Leif Lindholm, politiker (S), Örnköldsvik
Bertil Böhlin, politiker (C), Kramfors
Sara Nyberg, politiker (S), Härnösand

Norra Östersjöns vattendistrikt

Vattenmyndighetens kansli

Länsstyrelsen Västmanlands län
Helena Segervall, tf. vattenvårdsdirektör
Växel: 021-19 50 00

Kontaktperson på Länsstyrelsen

Stockholms län, Anna Åhr Evertsson, 08-785 40 00
Uppsala län, Gunilla Lindgren, 018-19 50 00
Södermanlands län, Jenny Rondahl, 0155-26 40 00
Örebro län, Peder Eriksson, 019-19 30 00
Västmanlands län, Ina Barkskog, 021-19 50 00
Dalarnas län, Ann-Louise Haglund, 023-810 00
Östergötlands län, Niclas Bäckman, 013-19 60 00

Vattendelegationen

Ingemar Skogö, Landshövding, Västmanlands län, ordförande
Jan Johansson, Länsstyrelsen Örebro län
Christer Segerström, Länsstyrelsen Uppsala län
Georgia Destouni, professor, Stockholms Universitet
Carina Färm, Eskilstuna Energi&Miljö
Else-Marie Meijersjö, Jordbruksverket
Elisabeth Björk, politiker (S), Norrtälje
Roland Dehlin, politiker (M), Nynäshamn
Petter Ström, politiker (C), Sala

Södra Östersjöns vattendistrikt

Vattenmyndighetens kansli

Länsstyrelsen Kalmar län
Dea Carlsson, vattenvårdsdirektör
Växel: 0480-820 00

Kontaktperson på Länsstyrelsen

Kalmar län, Kristina Samuelsson, 0480-820 00
Blekinge län, Gunnar Milvert, 0455-870 00
Kronobergs län, Monica Andersson, 0470-860 00
Jönköpings län, Anna Langhelle, 036-39 50 00
Östergötlands län, Niclas Bäckman, 013-19 60 00
Gotlands län, Peter Landergren, 0498-29 21 00
Skåne län, Ola Gustafsson, 040- 25 20 00

Vattendelegationen

Anne-Li Fiskesjö, tf. Landshövding, Kalmar län, ordförande
Göran Enander, länsöverdirektör, Länsstyrelsen i Skåne län

Ola Broberg, Länsstyrelsen i Jönköpings län
Reinhold Castensson, professor, Linköpings universitet
Åsa Odell, lantbrukare
Camilla Logarn, företagare
Sverker Thorén, politiker (Fp), Västervik
Gerthie Olsson, politiker (S), Karlskrona
Monica Bengtsson, politiker (Kd), Kalmar

Västerhavets vattendistrikt

Vattenmyndighetens kansli

Länsstyrelsen Västra Götalands län
Sandra Brantebäck, vattenvårdsdirektör
Växel: 031-60 50 00

Kontaktperson på Länsstyrelsen

Skåne län, Ola Gustafsson, 044-25 20 00
Hallands län, Jonas Svensson, 035-13 20 00
Västra Götalands län, Rolf Hansson, 031-60 50 00
Värmlands län, Karin de Beer, 054-19 70 00

Kronobergs län, Monica Andersson, 0470-860 00
Jönköpings län, Anna Langhelle, 036-39 50 00
Örebro län, Peder Eriksson, 019-19 30 00
Dalarnas län, Per-Erik Sandberg, 023-810 00

Vattendelegationen

Lars Bäckström, landshövding, Västra Götalands län, ordförande
Agneta Kores, länsöverdirektör Länsstyrelsen Västra Götalands län,
Björn Sandborgh, länsråd, Länsstyrelsen Värmland
Lisbeth Schultze, länsråd, Länsstyrelsen Hallands län
Ingemo Johansson, lantbrukare, LRF
Stig Hård, Shard AB
Roland Löfblad, företagare
Ann-Christine Andersson, politiker (S), Göteborgs Stad
Agneta Granberg, politiker (M), Göteborgs stad
Mats Abrahamsson, politiker (M), Sotenäs

I denna rapport beskrivs resultat av vattenmyndigheternas arbete under 2011. Mycket av det faktiska vattenförvaltningsarbetet utförs av landets länsstyrelser och kommuner men också av vattenråd, intresse- och branschorganisationer samt av enskilda personer med stort engagemang och intresse.

2011 utfördes den första återrapporeringen av vattenförvaltningsarbetet från kommuner och myndigheter. Fokus i rapporten är exempel på de åtgärder som genomförts runt om i landet.

Vattenmyndigheternas kanslier är placerade på länsstyrelserna i Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar och Västra Götaland.

Vardera kansli har ett distriktsövergripande ansvar för samordning av vattenförvaltningen.

WWW.VATTENMYNDIGHETERNA.SE

